

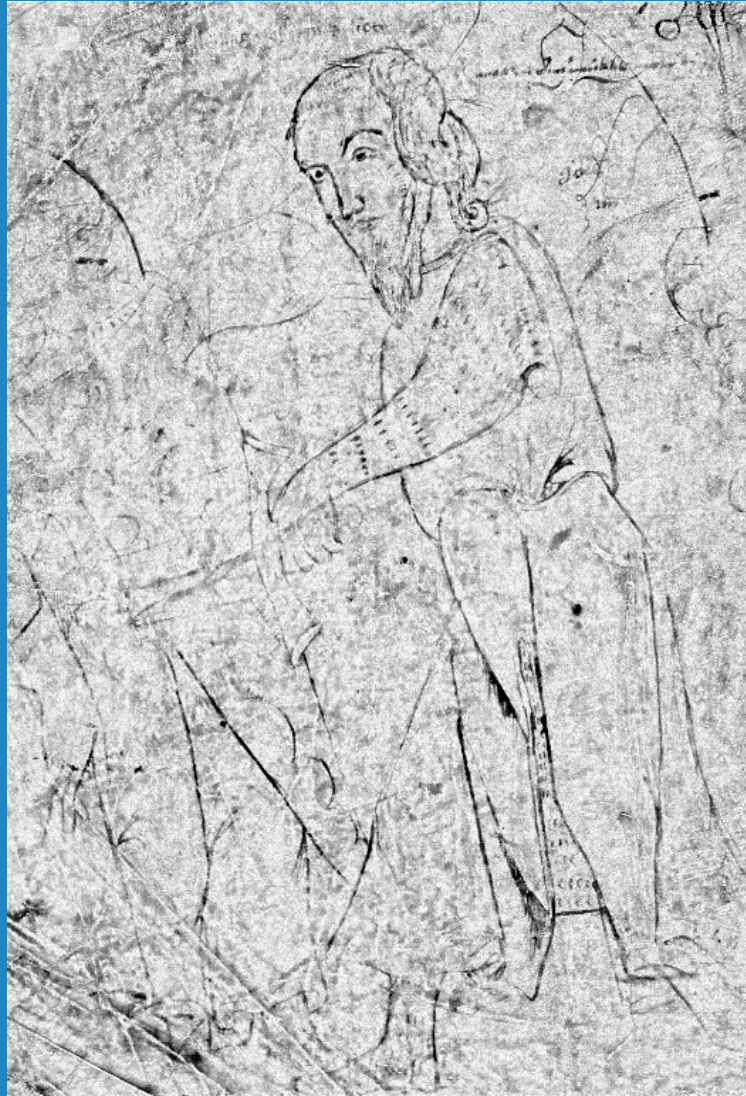
Fót hjó skáld af Ljóti

Rísandi tvíhljóð og kenning Hreins
Benediktssonar um fornt rím

Dr. Þorgeir Auðar-og Sigurðsson

Mál og saga 24. maí 2024

Hjó Egill fót af Ljóti?

01

Inngangur

a og *o* ríma, en *a* og *o* eru tvö hljóðön. Er *a* = *o* í rími?

02

Rím tvíhljóðsins *ja*

Í elstu kvæðum ríma *a* og *ja* treglega. *Ja* og *o* ríma alls ekki. Af hverju?

03

Rím tvíhljóðanna *jø* og *jó*

Jø rímar treglega við *o* en *jó* og *ó* ríma alls ekki. Af hverju?

04

Niðurstöður um kenningu H

Kenning Hreins er góð, en tvennt þarf að laga.

01 Inngangur

$a = \varrho$ í rími

Bernard Kahle
Hreinn Benediktsson
Stephen R. Anderson
Hans Kuhn
Kristján Árnason
Haukur Þorgeirsson

$a \rightarrow \varrho \rightarrow \emptyset$

Mikhail Steblin-Kamensky

02 Rím tvíhljóðsins *ja*

ɔ og *ja* ríma ekki. Það þýðir að *a* er ekki jafngilt *ɔ* í rími

a og *ja* ríma miklu betur á 11. öld en á 10. öld.

Rím	<i>a: ɔ</i>	<i>a: ja</i>	<i>ɔ: ja</i>
<i>10. öld</i>	63	40	3
<i>11. öld</i>	68	119	1

02 Rím tvíhljóðsins *ja*

$\varnothing$ og *ja* ríma ekki. Það þýðir að *a* er ekki jafngilt $\varnothing$ í rími

Þetta þýðir að við sjáum í rími hvaða orða hafa $\varnothing$!

T.d. af ríminu *mörnar*: *björn* í Haustlög sjáum við að tröllkonuheitið *mörn* var ekki **marnar* í eignarfalli eins og Finnur Jónsson hélt og stendur í Orðabók Sigfúsar Blöndal (það var *mörnar*).

03a Rím tvíhljóðsins *jϕ*

a og *jϕ* ríma ekki á 11. öld.

ϕ og *jϕ* ríma miklu betur á 11. öld en á 10. öld.

Rím	<i>a: ϕ</i>	<i>ϕ: jϕ</i>	<i>ja: jϕ</i>	<i>a: jϕ</i>
<i>10. öld</i>	63	8	4	4
<i>11. öld</i>	68	35	8	3

03b Rím tvíhljóðsins *jó*

ó og *jó* ríma illa. Í raun alls ekki.

ó og *jó* ríma ekki betur á 11. öld en á 10. öld.

Rím	<i>ó: ó</i>	<i>ó: jó</i>	<i>jó: jó</i>
<i>10. öld</i>	85	17	28
<i>11. öld</i>	113	25	38

03b Rím tvíhljóðsins *jó*

Af hverju er ekki ónákæmt rím á milli *ó* og *jó* eins og á milli *a* og *ja*?

Þetta er í samræmi við kenningu Hreins vegna þess að munur á milli *a* og *ja* er upphafinn á eftir *v*, *l*, og *r*.

Þetta á ekki við um *ó* og *jó*, sbr.

Ljóð og *lóð*, *fljóða* og *flóða*, *hlóð* og *hljóð*, *rjóða* og *róða*, *ljúka* og *lúka*.

(orð með *vó*- voru ekki til þar sem *v* og *ó* runnu saman).

04 Niðurstöður

Kenning Hreins er góð en laga þarf tvennt:

- 1) Ónákvæmt rím er ekki gegnvirkt
- 2) Breyting á ρ var samfelld (Steblyn-Kamenskíj)

Takk fyrir!

